

dingen, die niet ten volle in overeenstemming zijn met datgene waaraan destijds hoogleeraren, predikanten, ouderlingen en kandidaten moesten beloven in alles wel conform te zijn.

Ook hier dus een erkenning als van den Kamper kerkeraad.

Maar „agitatie” is een bepaalde zonde; prof. Holwerda heeft laten zien wat dit woord beteekent. Is ze gepleegd, dan zal het moeten gezien en erkend worden. Maar zolang de één agitatie noemt, wat de ander gehoorzaamheid acht te zijn, zal moeten worden onderzocht, en niet in het vage gezucht.

K. S.

De Theologische Hoogeschool gedurende haar 94ste levensjaar ¹⁾

Wanneer we, voor we overgaan tot het verrichten van die handeling terwille waarvan deze samenkomst in eerste instantie werd belegd 't nu in het verleden verzonken Schooljaar nog even overzien, rijst boven alles, wat van het daarin geschied in onze herinnering voortleeft, uit, die daad van onzen hemelschen Vader, waardoor Hij Professor Doctor Saakle Greijdanus uit het lichaam onzer School loscheurde en overbracht in zijn heerlijkheid.

Inderdaad zoo hebben we het beleefd: Prof. Greijdanus werd op den 19den Mei van het vorig jaar uit de School losgescheurd. Voor ruim dertig jaar was hij als een vreemde in haar corpus ingelijfd. Greijdanus was immers een trouw zoon der Doleantie en de Vrije Universiteit was zijn alma mater. En daarom en zoo was de School voor hem en hij voor de School een vreemde. Ze hadden elkaar voorheen zelfs nimmer ontmoet! Maar zijn komst voorspelde door de wijze waarop zij een feit werd, aanstonds veel goeds. Vooreerst werd in Greijdanus, met groote eenstemmigheid, tot hoogleeraar gekozen een geloovig, zichzelf volkomen wegcijferend dienaar des woords, die, hoog begaafd doctor theologiae, rusteloos had gestudeerd. Hij nam voorts zijn benoeming aan de Theologische Hoogeschool niet aan in de overweging, dat dit instituut noodgedwongen in het leven moest worden gehouden, zoolang een koppige minderheid zich aan het synodale besluit om haar op te heffen niet wilde conformeren. Neen, hij zag voor onze Hoogeschool een eigen en onmisbare functie en roeping ten behoeve van de kerk Gods. En in die overtuiging zei hij rustig en krachtig ja tot de kerken, die hem voor deze nieuwe taak riepen. En toen hij in December 1917 zijn ambt aanvaardde was zijn inaugureele rede van het begin tot het eind een krachtig belijden van de waarachtigheid van het geschreven woord Gods óók en juist in de wereld van de theologische wetenschap.

Zulk een inkomen en opgenomen worden in het leven der School gaf grond voor het koesteren van groote verwachtingen. En we mogen het nu in waarheid en oprechtheid verklaren: Greijdanus en de School zijn een eenheid geworden, zoo innig als misschien nimmer te voren één van de hoogleeraren met haar heeft gevormd. Hij heeft de School en in haar de kerken nimmer teleurgesteld. Ook niet in de jaren toen de zwaarste crisis, welke de School ooit heeft moeten doorworstelen, een crisis, waarin ontrouw aan de kerk en dus ondergang haar bedreigde. Greijdanus heeft hard, goed, trouw, geloovig gearbeid. En zoo is hij, dat nederige kind Gods, dat alleen maar dienaar van God en al diens kinderen begeerde te zijn een gróóte geworden in den kring der School en evenzoo in de wereld van de theologische wetenschap. Hij blijft ons onvergetelijk.

Een schoone en stijlvolle herinnering aan zijn arbeid en geloof heeft Prof. Greijdanus ons nagelaten voor eerst in zijn bibliotheek, die hij aan de School legateerde en die als een eigen, afgerond onderdeel van onzen boekenschat zal blijven voortbestaan, maar niet minder, in de stichting: het Greijdanus-Kruithoffonds, die bij testamentaire beschikking in het leven werd geroepen. De kerken — zoo zei hij kort voor zijn sterven — hebben het mij mogelijk gemaakt de studie tot de promotie toe te voltooien. De kerken hebben mij altijd aan stoffelijk goed gegeven wat voor mijn levensonderhoud en arbeid noodig was. Al wat bij mijn heengaan daarvan overig is zal ik daarom aan die kerken teruggeven. En dan speciaal om ze te helpen bij de verwerving van predikanten ook uit die broeders, welke de kosten van de voorbereiding daartoe zelf niet kunnen dragen.

Wij hebben dit aangehoord en eerbiedig gedacht: dat is Greijdanus!

Toen de scriba der Curatoren op een van de laatste vergaderingen van dat college zijn concept-verslag over het voorbijgegangene cursusjaar voorlas, zei hij o.a.: Prof. Greijdanus zal moeilijk vervangen kunnen worden. Mogelijk zal hij onder Gods zegen wel worden opgevolgd.

Het is mij een oorzaak van groote vreugde en dank thans te mogen gewagen van den zegen des HEEREN ons in het zoeken van den opvolger van Prof. Greijdanus geschonken. Zonder dat één enkele wanklank werd vernomen, mocht alle arbeid worden verricht,

welke in de benoeming van Dr H. J. Jager tot hoogleeraar in de Nieuwtestamentische vakken door de Generale Synode van Amersfoort resulteerde. Wij heeten hem reeds in deze samenkomst hartelijk welkom, en hem de verzekering gevende van een open hart voor hem en zijn gezin, bevelen wij hem met het oog op zijn zeer gewichtigen arbeid Gode en zijn genade aan.

Wat voorts den gang van het Schoolleven gedurende het, voor ditmaal met een paar maanden verlengde, 94ste levensjaar betreft: we mochten ons met het oog daarop verheugen in de heerlijkheid van het alledaagsche — waarbij ik zoowel op verheugen als op heerlijkheid het accent zou willen leggen.

In het Curatorium vonden enkele mutaties plaats. Ds B. A. Bos, die wegens verhuizing ophield curator te zijn, werd vervangen door Ds C. Vonk van Schiedam. Friesland, oorspronkelijk ook voor de curatoraanwijzing gecombineerd met Groningen, zond thans een eigen deputaat-curator in Ds J. Hettinga van Harlingen. In het Stichtingsbestuur dat met blijvende toewijding zijn arbeid verrichtte, vond geen wijziging plaats.

Gedurende het nu voorbijgegangene jaar werden de namen van 21 studenten in het Album der School ingeschreven. Zeven kandidaten meldten zich bij ons met het oog op de studie voor het doctoraal examen. Gerecenseerd werden 113 inschrijvingsbullen. Daaronder waren er 79 van aspiranten voor het candidaatsexamen, terwijl er 34 toebehoorden aan sollicitanten naar den doctorshoed. Het aantal studenten bedraagt derhalve momenteel 132.

Omtrent de bedoening der studenten, voor zoover die een moment van het leven der School uitmaakt, behoeft niets bijzonders te worden gememoreerd, hetgeen steeds het beste is van wat daarover kan worden meegedeeld.

Een belangrijke wijziging in de personeelsbezetting vormde de aftreding van Prof. Schilder als bibliothecaris. Op zijn verzoek, ingediend onder den druk van te onvangrijken arbeid, ontving de grondlegger van onze bibliotheek een, om zijn persoon graag gegund, maar vanwege zijn verdiensten op dit gebied noode verleend, eervol ontslag. De curatoren benoemden op voorstel van het college van hoogleeraren tot zijn opvolger Prof. Deddens. Bibliophilie en bibliophaag van aanleg is het beheer over ons boekenkapitaal in zijn handen ongetwijfeld veilig. Voorts is de bibliotheek

een voorwerp van aanhoudende vreugde in onze Schoolwereld. Gestadig groeit zij. En met boeken van groote waarde. Als ik memoreer, dat juist „Migne” werd besteld weet elk insider in welke richting en met welk een vaart ons boekenbezit wast. Het Dames-Comité doet met kleine middelen wonderen. Door den arbeid daarvan wordt onze bibliotheek in zeer bijzonderen zin een „volksbibliotheek”. Ze is immers geheel en al een geschenk van het Gereformeerde volk. En door den noesten arbeid van den conservator wordt ze ook een steeds bruikbaar instrument in het Schoolbedrijf.

Wanneer wij den conservator noemen, denken wij als vanzelf ook aan den anderen functionaris, die eveneens van 's morgens vroeg tot 's avonds laat in het gebouw der School aanwezig is en zijn werk niet minder „van harte” verricht: niet graag zou ik vergeten den pedel te danken voor den velerlei arbeid, welken hij, met assistentie van zijn vrouw, ten bate der School verzet en den onwaardeerbaren steun, welken hij een onervaren rector bood.

Tenslotte moge ik nog vermelden, dat de rector op den 5ten September van het vorige jaar in de gelegenheid werd gesteld H.M. Koningin Juliana in het Koninklijk Paleis te Amsterdam geluk te wenschen ter gelegenheid van haar troonsbestijging.

De voor mij meest begeerlijke onder de vele plichten van een rector is die van het overdragen van zijn waardigheid aan zijn door de Curatoren benoemden opvolger in deze functie. Ik heb het rectoraat steeds als een schoon ambt beschouwd, wanneer en zoolang een ander daarmee was bekleed. Dat ik van die schoonheid thans weer mag gaan genieten is mij een oorzaak van vreugde. En dat dit mag geschieden, nadat ik het rectoraat aan U, collega Holwerda heb overgedragen verdiept mijn vreugde niet weinig. Ik zal niet zeggen waarom wij, uw collega's, U met vreugde en vol vertrouwen deze „exousia” zien overnemen. Men zou terecht opmerken: zwijg gij maar stil, wij weten het ook wel. Ik moge U alleen verzekeren, dat de last die op U wordt gelegd een lichte is. Is het soms moeilijk leiding te geven in een gemeenschap van werkers, waarin ongedwongen steeds een sterke eenheid des geestes openbaar wordt? Met de bede dat God, Die den weg van deze School heeft gemaakt tot een lichtspoor van zijn genade, haar in al haar arbeid ook onder Uw rectoraat moge houden in de gehoorzaamheid aan zijn woord, draag ik U het rectoraat over. — Ik heb gezegd.

C. V.

DE CRISIS VAN HET GEZAG

in het bedrijfsleven (XVI)

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

In zulk spreken van „de mensch meer waard dan goud”, zooals in ons vorig artikel signaleerd, schuilt het gevaar, dat wij in humanistische, zij het dan ook z.g. christelijk-humanistische wateren verzeild raken en de bedding, waarin de Heilige Schrift ons leidt, verlaten. De mensch toch heeft in zich zelf en op zich zelf geen waarde, hij ontleent zijn waarde alleen aan God, die hem schiep en hem met heerschappij bekleedde. Wanneer de mensch vergeleken wordt met hemel, maan en sterren, het werk van Gods vingeren, en door Hem bereid, dan belijdt de geloovige zelfs: „Wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt, het menschenkind, dat Gij naar hem omziet” (Psalm 8:5 in de vertaling van de Korte Verklaring, uitgave Kok, Kampen). Wanneer voorts de dichter van dien achtsten Psalm gewaagt van de waarde van den mensch en de hem verleende opdracht, dan plaatst hij die beschouwing geheel binnen het raam van de lofverheffing: O HEERE, onze Heere, hoe heerlijk is Uw Naam op de gansche aarde! Daar begint hij mee (vers 2), en daar eindigt hij mee (vers 10). Het volle licht en het uitsluitende accent valt op God den Schepper en Onderhouder. Die den mensch „doet heerschen over de werken Zijner handen” en Die „alles onder zijn voeten gezet heeft” (vers 7).

Het past ons dan ook alleen zoo te spreken van de „waarde” van den over Gods scheppingsgoederen geplaatsten rentmeester, dat alleen God de Eigenaar daarvan eer en heerlijkheid ontvangt.

Zeer zeker moeten wij hierbij ook bedenken, dat dit rentmeesterschap van den mensch ten gevolge van de zonde geschonden en gebrekkig optreedt, en in deze wereld niet tot die volle ontplooiing komen kan, welke in den staat der rechtheid gegeven was, en, bij voortduur daarvan, tot steeds heerlijker openbaring zou zijn gekomen. Vandaar dan ook, dat de schrijver van den Hebreërbrief, dezen achtsten Psalm citeerende, opmerken moet: „Doch nu zien wij nog niet, dat hem alle dingen onderworpen zijn” (Hebr. 2:8). De mensch als rentmeester Gods met de oefening van zijn heerschappij, waarvan zelfs geldt „want daarin, dat Hij hem alle dingen onderworpen heeft, heeft Hij niets uitgelaten dat hem niet onderworpen zij” (Hebr. 2:8b), is een door de zonde geschonden en schendende mandataris, een hopelooze knoel, die er uit zichzelf niets van terecht brengt. Daarom is er ook alleen in het licht van het door Christus verrichte verzoenings- en herstellingswerk weer uitzicht gekomen voor de herstelling, óók van dat volle rentmeesterschap, is het in Hem thans reeds hersteld. Daarom laat de schrijver van den Hebreërbrief op

deze zooeven geciteerde woorden ook volgen: „Maar wij zien Jezus met heerlijkheid en eere gekroond.” (Hebr. 2:9a). Terwijl van ons menschen als rentmeester Gods nog moet gelden, dat niet gezien wordt dat ons alle dingen onderworpen zijn, geldt van Christus in vollen omvang dat woord van Psalm 8:7b: „Gij hebt alles onder zijn voeten gezet”. Zoo schrijft de apostel tot tweemaal toe in 1 Cor. 15 vs 27a en Efeze 1:22, dat God „alle dingen Zijn voeten onderworpen heeft”. In Hem glorieert weer ten volle de Rentmeester Gods, Die Zijn ambtsdienst zuiver en volledig volbrengt. Hij werkt er nog dagelijks aan om alles aan Zich als Rentmeester Gods te onderwerpen. „En wanneer Hem alle dingen zullen onderworpen zijn, dan zal ook de Zoon Zelf onderworpen worden Dien, Die Hem alle dingen onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen” (1 Cor. 15:28). Hij, Christus onze Heer, heeft door de genade Gods voor allen den dood gesmaakt, opdat Hij als leideman hunner behoudenis door lijden heen volmaakt zijnde door Hem, om Wien en door Wien alle dingen bestaan vele zonen tot heerlijkheid zou brengen. Want Hij, die heiligt en zij, die geheilgd worden zijn allen uit één; daarom schaamt Hij Zich niet hen broeders te noemen (Naar Hebr. 2:10 en 11). Zoo komt ook het bij de Schepping gegeven rentmeesterschap van den mensch en de mogelijkheid tot zuivere en volledige uitoefening daarvan, in onderworpenheid aan God, weer vrij door het eenige en volkomene offer van den Zoon van God.

Tot de uitoefening van het rentmeesterschap zijn maar niet bepaalde menschen, doch is ieder mensch geroepen. Deze gedachte vraagt nu onze aandacht. Aan elk der menschen heeft God iets toebetrouwd en over dat toebetrouwd deel is elk van hen tegenover God den Eigenaar aansprakelijk en rekening en verantwoordig verschuldigd. De mensch is reeds rentmeester ten aanzien van hetgeen God hem in gaven van lichaam en geest toebetrouwd, want, zooals reeds opgemerkt, reeds daarin gaf God hem als zijn schep-sel iets in heerschappij, waarvan Hij Eigenaar is gelijk van heel den mensch. En bovendien geeft God aan een elk zijn voor hem bestemde deel, hetzij veel of weinig, aan andere scheppingsgoederen in beheer.

Wanneer wij zoo uit de Heilige Schrift weer leeren, hoe wij den mensch als rentmeester Gods moeten beschouwen en erkennen, dan ontdekken wij ook het onzuivere en verkeerde van beschouwingen, waarbij voor den arbeider een deel van het rentmeesterschap van den óndernemer wordt opgeëischt, opdat hij ook deel zou kunnen hebben aan dat rentmeester zijn. Wij hebben hierbij b.v. het oog op hetgeen in het num-

¹⁾ Het hierna volgende is de vermelding van de lotgevallen van de Theologische Hoogeschool, zooals deze door Prof. Veenhof werd gegeven bij de overdracht van het rectoraat op 8 Februari j.l.

mer va
ven wa
leeraar
medez
„Wann
rentme
arbeid
alle
dan
om e
a ch
dus,
aan d
mer,
ontplo
Doch
voorbi
mensch
aandea
heeft.
stater
die wa
den me
zoo zee
kig doe
God as
schap
de aa
grote
in deze
zoolw
goederv
dag tre
Door
en dit
der de
van Zij
arbeide
tot „m
kel een
ring he
rentme
werd, r
opzet d
blijk g
mensch
arbeide
arbeide
Die re
taak en
Die he
daarbo
ven om
den he
een ark
van het
mer,
woorden
scheppi
zijn eig
volle re
Om ren
geheel
b.v. de
dernem
gede
ons, om
deninge
voegde
over Ge
genover
worden

Een n China

Sedert
Rusland
welkom
een Groe
medewer
trok hij
van Beu
lezers v
taria van
Bij die
die de Y
socialist
heit, ten
is in zijn
Veel v
Dr Eddy
punten,
en ander
tijdschri

„Te
handbe
en de
voor h
klaard
en an
„Er h
staan”
alle ge
gericht
loof ve